

Sámal Petur - legg frá tær í stundini!

Oddagrein

NÚ er óvæðing

FYRST varð Teistin seldur. Síðani varð Smvrl tikin úr uttanlandssiglingini. Alt ljóðaði so gott so gott. Vit skuldu fáa annað skip til suðuroyarsiglingina, og privatir skuldu so taka sær av uttanlandssiglingini. Uppá goðan gamla SPIGrund maner skuldi alt fara at laga seg. Tað gongur nokk.

Óvæðing er tað vit siggja í dag! Kaos og orkmylan. Stjórin á SL veit sambært UF týskvöldið hvorki ut ella inn. Hann vil bara hava eitt svar frá arbeiðsgevarum sínum, tí biðnið kemst drepani fyri bæði starvsfolk, stovn og ikki minst fyri tey mongu ferðafólkini, sum hava havt kvittanum at gera bruk av uttanlandssiglingini.

Alt meðan hetta hendir hevur sam. Sámal Petur givið SL strangar orðir um at finna eitt skip til Skála-fjarðarsiglingina. Kosta hvat tað kosta vil. Heldur enn at loysa hini bæði atrokandi malini. Suðuroyarsiglingina og uttanlandssiglingina liggur landsstýrismaðurin nu og spælir sær við síni litlu og fittu Skála-fjarðarsigling. Hvat í viði verð hugsar maðurin fyri sær. At ruta, sum fyrst og fremst skal gagna hansara egna valdomi, skal partu trumfast íggjognum! Var nakað skil í, so atti henda sigling at verid niðurlög. Bæði tí at hon kostar alt av nóg og tí at eitt bót bussaband hevði tænt øllum betur, bæði landskassa og fólk. Men Sámal Petur skal jú hugsa um sínar veljarar og tá leggur hann sektina á hvat suðuroyvingar hugsa ella tey mongu fólk, sum legin høvdu viljað brukt Skotland-sleðina.

NÚ frætt vit oman á tað heila, at Claire hevur givið næstum 4 mill kr í Undirskoti Alvaratos harra landsstýrismaður. Er tað ikki upp á tíðina, at tú tekur avleiðingarnar av tínum politikki, sum hevur lagt SL í skeljar, í hvussu er tann partin, sum einaferð bar heitið Skotlandssiglingin! Tá tú fór í gongd við at pilka við hesa sigling, sum aðrir undan tær høvdu bygt upp, og sum so við og við var við at koma inn í eina skilagóða legu, tók tú eisini grundarlagið undan henni. Privatisering var drivmegi tíni og nú liggur tú sum tú hevur reitt. Titt eksperiment at fyrigykla Føroya fólk, at bara henda sigling fór at privatistur hendur, so skuldi tað nokk fara at ganga, gjordist ein vanlukka.

OKKARA ráð til landsstýrismannin í samferðslumálum er hetta: legg frá tær í stundini. Sveinastýkki títt í sambandi við SL er einki minni enn eitt misfostur. Nú er nokk óydilagt. Nú vilja vit hava fólk í henda landsstýrissess, sum kunnu byggja uppafur tað, sum er er brotið niður, um tað ikki longu er óvæðing. So gott sum allar dispositiðir í sambandi við Suðuroyarsigling, Skotlandssigling og min sann eisini Skála-fjarðarsigling hava verið skeivar og hava kostað samfelagnum í dýrum dómum.

Í øllum øðrum demokratiskum londum hevði ráðharrin tikið avleiðingarnar av slíkum og pent lagt frá sær.

Sosialurin

Sjónarmið

Oljuvinnan - tað nýggja lívsgrundarlagið?

Oljuráðstevnan í síðstu viku var vælvið og væleydn.

Gott at Sosialurin nú í nógv ár ahaldandi hevur kunnað um hesa vinnu. Annars hevði helst nógv av tí, ið kom fram á stevnu, um komið sum eitt «kultur-sjokk». Nú var tað so ein viðkan av tríniliti vit høvdu aðrenn.

A enskum
Oljuverðin er stor og kravmikil.

Ónkrum fall fyri brostið, at øll kunning var á enskum.

Norðmenn, føroyingar og danir - alt tosaði enskt.

Ja, hatar er fyrsta kravið við vitu vita, hvat gongur fyri seg, so læt enskt!

Alt í vinnuni er stort. Ambodi er stor, dýpið er stort, kostnaðurin er storur. Sum onkur segdi, ein flókst í nullum. Tølin í enskum pundum eru størri enn okkara liggjarløg í donskum krónum.

Orkmylandi, men tað eigur ikki at vera ræðandi.

Ashjóðing
Vit eiga at siggja bettar sum ein møguleika og eina ashjóðing. Eingin ivi skal vera um, at okkara møguleikar

at fáa burtur úr vinnuni eru nógv størri enn í okkara grannalondum, líka frá fyrsta degi. Ja, longu nu.

Alla eru vert at okkara grannar úr Hetlandi, Orkn-oyggjunum og partivís Norðurnoregi kunna okkum um oljuvinnuna í sínum økjum.

Veruleikin er, at í leitringartíðarskeiðinum fingur hesi øki litid og einki burtur úr. Leitringartíðarskeiðið í Føroyum øki kemur at vara eini 8-10 ár, um einig olju verður funnin, og vera við hepnir at finna so fáa vit so oljupengar um eini 10 ár og vinnu í 50.

Sjalvstøðugt øki
Tað er av týdningi, at vit fáa burtur úr beinan vegin. Her hava vit fyrirminin av at vera sjalvstøðugt øki.

Hva teimum skotsku oyggjunum «scotland» fastlandsskottarnir kassan í leitringartíðarskeiðinum.

Í Noregi var tað Suðurnoreg, ið lekk megintpartin av innlökunum, hóast leitad varð í Norðurnoreg.

Hva okkum ræður nú um at vera á vardi, so utlendingar ikki fara avstað við agoda, sum vit sjalvir áttu at fingið.

Goðar fortreytir

Her eru goðar fyrirtreytir. Til dømis hava vit lutfallsliga nógv fólk í oljuvinnuni hjá donum og nakað aðrastaðni eisini. Nógvur undomir eru undir útbúgving og enn er nakað av tíð - eini 2 ár - til vinnan so spakuliga fer at byrja - so millumlangar útbúgvingar kunnu nast inn-anta tíð.

Spurningurin nu er, hvort fyrirtreytir oljuvinnan fer at virka eftir.

Oljulogin

Oljulogin verður karmurin og vonandi verður hesin so leiddur at vinnan hevur hug at koma henda vegin, og at vit fáa sum best burtur úr, uttan at samlegráð hvorki umhvørvisliga ella sosialt verður vent um koll.

At leggja um tilfingid hevur ikki eydnast væl, tá talan er um hvandi tilfingini.

Nu vit skulu gera lógir um eina aðra tilfingisnýtislu, kanska fyri tey næstu 50 árin, eiga vit at gera okkum serligan omak og fáa nógv fólk við í kjakid, so øll sjónarmið koma fram.

Haralfurat má syrgjast fyri, at føroyskt fyrirtakssmi

fær lut í vinnuni á øllum stigum

A vardiðalið fyri utlendskum plattenslagarum
Ráðstevnan í Norðurlandshúsinum var ein byrjandi kunning fyri nóg.

Eftir er so at finna út av hjá teimum einstøku flogunum, um teirra tænasta kann nýtast. Støða okkara sum sjalvstøðugt lóggávu og handilsseki gevur okkum møguleikar fram um øll onnur øki av okkara stóð.

Hesin fyrirminur eigur at nýtast av okkum sjálvum og ikki av utlendskum plattenslagarum, ið traditonelt eru framvið í nýggjum oljuvinnu.

Thomas Arabo

Lesarabrøv

At sigla vandasjógv

Hesar sannleikar hevur sjómáðurin mangan sannað, hvussu lítið farið mangan kennist uppí móti teim almáttugu kreftum, sum reistast og hótta skip og manning. Tá ein fær myndir bornar inn í stovuna, sum SVF vishi okkum týskvöldið, kunnu ikki annað enn nakrir tankar fara íggjognum ein, sum kennir til hvat tað er at hava sitt stary á sjonum.

Nakrir revisorar, sum ganga niðri á Nørrebruggu koma við einum úttalisi um, at tað er óneyðugt, at vit føroyingar hava eitt verjuskip sum Vædderen siglandi rúndanum Føroyar. Hetta úttalisi kann ikki sleppa at fara afturvið bórdinum uttan átal, vit eru ein partur av ríkisfelagsskapinum. Um hesir revisorar ganga og billa sær inn, at havokid rúndanum Føroyar er at líkna saman við dunnamarnar, sum liggja teit

við Hotel Tórshavn, sum allir føroyingar kenna, so mugu teir trúgva umalfur. Spurningurin ein má seta sær aftaná hettar bjargingarbragd, sum tann íslenska tyrilan gjordi, hvussu hevði verið státt við hesi manning, um henda hending fór fram 20 fjórðingar norð úr Kallinum?

Hvat hava vit føroyingar at senda avstað, um ein slík vanlukka skuldi hent í okkara sjóki? Vit eru konir við einum vaktarskapi úr Frakklandi, sum nóg illalýstur við bryggju á Skála, og sum hevur skapt eina ósning í fólkunum, sum vit skatta borgarar áttu at verid spardir fyri. Sannleikin er tann, at danir áttu at fingið at vita aftaná hesa hending í Nordur atlantunum, at vit føroyingar eru teimum takksamir fyri teim mannalívum, sum teir hava bjargað, rúndan um oyggjar okkara við skipi

og tyrlu, og ein ábeitan eigur at verda send teimum um ikki at skerja hesa tænastu rúndanum oyggjarnar. Men syrgja fyri, at minst eitt skip, sum Vædderen er til eina og hvørja tíð til taks við einari tyrlu, sum íslenska sjóverjan hevur at veita neyðstøddum sjómönnum hjalp um okkara leiðir. Hugsid tykkum til, um hesir 39 menn skuldu stáð undir bæru um vikuskiftid vegna vantandi útgærd til at bjarga mannalívum.

Vit hoyrdu úttalislum frá skiparunum á tí farmaskipi, sum naddi havn við neyð og deyð og mundi fingið somu lagnu, sum tað, ið koppaði.

Hvussu stórum trýsti teir liggja undir fyri at halda tíðina, fingi vit eina hómung av. At hettar kann fóra til stórar vanlukkur, sum teir vit hava upplivað nu kunnu

vit ikki lata eygum aftur fyri Sjógvarnir spyrja ikki eftir, um vit hava tíð ella ikki, teir bróta ikki eftir klokku, tað eru heilt onnur vigraskifti, og at sjónarvingurin eigur at verda viðskáður í nógv størri mun hesum viðvikjandi.

Heilsan

Malmberg D. Olsen

Shell hefur fingið millum 20 og 30 uppskot um hvat gerast skal við oljuboripallin Brent Spar, sum felagið ætlaði at søkkja fyrri tveimum árum. Og tað skortar ikki uppá hugflog

Brent Spar sum venjingarmiðstöð

Shell ætlar at lata umhvørvisfelagsskapir og onnur avgera, hvussu Brent Spar oljuboripallurin skal fáast av vegnum. 11 ymsk uppskot eru uppá tal, og fleiri teirra eru full av hugflogi

Fyri tveimum árum síðani stóðst stórir havi av, at oljufelagið Shell ætlaði at søkkja oljuboripallin Brent Spar í Norðuratlantshavi stutt frá føroyska markinum.

Motmælini og ákoyringarnar á Shell (millum annað frá føroyskum myndugleik-

um) voru hardar, og hetta fekk at enda oljufelagið at venda sær frá ætlan síni um at søkkja boripallin, sum hevði tænt fyrri seg.

Men okkurt skal gerast við Brent Spar, sum framvegis liggur á Erfjörðinum í Noregi og bíðar eftir, hvat gerast skal við hann, og

hvussu hann skal enda sínar dagar.

Shell hefur fingið millum 20 og 30 uppskot um, hvussu Brent Spar skal fáast av vegnum, og oljufelagið hevur skorið hesi uppskot niður til 11.

Fleiri av uppskotunum eru full av hugflogi, og tað

tykist ikki vera nakað mark fyrri, hvat ein slíkur boripallur kann brukast til.

Hvør kundi mitt í rokinum fyrri tveimum árum síðani hugsa sær, at ovan parturin av boripallurin kundi koma til heitur og æru sum ein venjingarmiðstöð á havinum.

Tá talan er um nýrara part av boripallinum, tí sum er undir havi og sum hevur sylindarskap, eru hugskotini mong. Eitt er at skera hann í skivur og bruka hann í havnabygging, ella at fylla skivurnar við steinum og bruka tær sum verju á strondini.

Millum enn meiri uppfittsому uppskotini er eitt, sum mælir til at bruka skivurnar sum brunnar í smoltalng. Og onkur mælir til at lata sylindaran vera heilan, leggja hann eftir longdini og bruka hann sum dokk.

Og so er sjálvandi eitt uppskot, sum snýr seg um at skerja boripallin í smá petti og tveita tey í ein ón.

Samstarva við umhvørvisfelagsskapir
Fyriradagin hevði Shell fund við umhvørvisfelagsskapir, havfrøðingar og onnur í Keypmannahavn og har var kjakast um hugskotini, og tiltakið hjá Shell var væl móttikið.

Shell fer eisini at hava líknandi fundir í Tyskland og Hollandi, og ikki fyrr enn oljufelagið hevur fingið greiðar ábendingar frá umhvørvisfelagsskapum og øðrum, um hvat gerast skal við Brent Spar, verður nakað gjørt við 137 metrar høga boripallin.

Tað er sera positivt, at Shell hevur lært av mistakinum, sum ætlanin at søkkja Brent Spar var. Tey 11 uppskotini, sum nú eru komun fram, vóru als ikki uppá tal fyrri tveimum árum síðani. Á tæy nú verða viðgjørd, er fullum álvara við okkum, er eitt framstig í verndini av umhvørvinum, sigur leiðar-

in av Greenpeace-Danmark, Jan Sødergaard.

Eisini Simon Reddy frá Greenpeace-International heldur fundin við Shell vera ein sigur fyrri umhvørvið.

– Eg eri to bangin fyrri, at Shell kann fara aftur til upprunaliga uppskotið við at søkkja boripallin, og siga at hini uppskotini vóru óv hættislig ella kostnaðarmikið til at fara í holt við, sigur hann.

Men stjórnin bretska Shell Expro, Eric Faulds, vissaði á fundinum fyrradagin luttakarnar um, at Shell hevur lagt allar ætlanir um at søkkja Brent Spar á hillina.

– Men tað er bretska stjórnin, sum hevur síðsta orðið í hesum máli, og tí kunnu pengar fáa ein leiklut, segði hann.

Bretsk lóg sigur, at Shell skal gjalda 30% av tí, sum tað kostar at heima burtur Brent Spar, og bretska stjórnin hini 70%.

Eric Faulds heldur, at øll 11 uppskotini, sum nú eru uppá tal, eru trupul at hava við at gera, tí øll byggja á, at boripallurin skal takast sundur antin á sjónum ella á landi, og hetta kann gerast tekniskt trupult og ikki sært vandamikil. Harafturat fer tað at krevja so nógv orku, at tað er ivasamt um tað er ráðiligt í mun til tað litlu dálking, sum ein søkking hevði ført við sær.

Shell fer at halda fram við fundunum um málið, og ein avgerð væntast at verða tikin á vardi 1998, og verður tað lögð fram fyrri almenningin.

ek

Í bankan á egnari teldu

Í summum verður gjørligt hjá privatnum og fyrítøkum at gera peningaflytingar frá egnari teldu. Home-banking kemur til Føroya

Í summum fara peningastovnar at bjóða nýggja tænastu, sum forir við sær, at tú kanst fara í bankan uttan at flyta teg frá telduni hjá tær.

Tað sum aðrastaðni verður ropt *Home-banking* kemur til Føroya.

Hetta var avdúka á ábyrgdarafundinum hjá Norðoya Sparikassa, sum var í Klaksvík seinasta vikuskiftið.

Jógvan Elias Joensen formaður í umsjonarráð-

num fyrri sparikassan, greiddi frá, at Norðoya Sparikassi verður til reiðar við hesum tilboði í summum.

Tað er Elektron, sum ger skipanina, og allir peningastovnar í Føroyum fara ventandi at brúka hana.

– Ein vit serliga fáa stórar vinnulískundar at gera sínar egnu flytingar, fer tað at lætta um arbeiðstrýstið hjá starvsfólkunum, og vit fáa betur stundur at ráðgeva hvørjum einstökum

kunda, sigur Jógvan Elias Joensen.

Fer hetta ikki at føra við sær, at tú mugu senda starvsfólk til hús, tí munni verður at gera?

– Nei, tað er tað ikki útlit fyrri. Virkseimið hjá Norðoya Sparikassanum veksur, og arbeiðstrýstið er stórt. Ein slík skipan fer tí at avlasta starvsfólk, og gera tað møgult hjá teimum, at fáast við aðrar uppgávur, enn at gera flytingar.

ek

Føroyska peningastovnarin fara í summum at bjóða fram nýggja tænastu. Tað er tað, sum aðrastaðni verður ropt *home-banking*, t.v.s. at fólk fara í bankan frá telduni heima ella í fyrítøkum.